

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 24
október 2014
cena 0,60 EUR

10

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Naučil som sa hovoriť s Bohom

NÁŠ ROZHOVOR

Arpád Tarnóczy (1936) mal rok, keď mu otec tragicky zahynul pri autonehode. Jeho starší brat mal dva roky a mladší sa narodil dva mesiace po smrti otca. Svoj aristokratický pôvod pocítil hneď po vojne. S triednymi nepriateľmi sa komunistický režim nehral. Zatýkanie, bitky a väzenské cely to bola jeho mladosť. Zamestnať sa mohol iba ako pomocný robotník. V chemických závodoch pracoval až do roku 1990. Z hasičského bazéna urobil plavecký a 23 rokov v ňom úspešne trénoval vodných pólistov. Po zmene režimu sa stal prednostom okresného úradu, no sám požiadal o uvoľnenie z funkcie (*pozri autentický dokument na str. 16*). Stal sa poslancom NR SR, veľvyslancom v Maďarsku, rytierom Maltézskeho rádu i predsedom PV ZPKO. V roku 1996 predložil v parlamente návrh zákona o amorálnosti a protiprávnosti komunistického režimu, ktorý

Kardinál Ján Chryzostom Korec predstavuje pre politických väzňov svedomie národa. Na snímke mu Arpád Tarnóczy blahoželá k životnému jubileu.

Foto Rudolf Zelenay

poslanci schválili. Je ženatý, otcom dvoch detí. Odkazuje: Ľudský život má zmysel hlavne vtedy, keď v niečo veríte a keď preto, v čo veríte aj niečo urobíte.

Váš životný príbeh nie je typickým príbehom slovenskej rodiny. Ako sa komunistický re-

žim vysporiadal s rodinou, ktorej v kolónke sociálny pôvod svietilo: aristokratický?

Bol som ešte dieťa, keď som sa v roku 1945 zhodou okolností ocitol v dave, ktorý komunistický funkcionári so samopalmi na pleciah presviedčali, že teraz nastal čas, kedy pánom vykrútime krk.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Arpád Tarnóczy
Nedajme si ukradnúť vlastnú identitu 2
Eva Zelenayová
Kde sú naši veľikáni 3

Aktivity Predsedníctva PV ZPKO 4
Rezolúcie z kongresu INTERASSO 5-6
Stop mediálnej hystérii 7

Ivan Mrva
Aký to bol štát? 8
Ján Litecký Šveda
Konzervatívec neuteká od politiky 9

Vojtech Ottmar
Nádelnícke kreslo 12
Vlado Gregor
Ale, nenechaj si špiňiť na hlavu 13

Nedajme si ukradnúť vlastnú identitu

V súčasnosti v súvislosti s udalosťami na Ukrajine už aj premiér hovorí, že médiám neverí, lebo nešíria informácie, ale propagandu. No ani propaganda by nemusela byť urážlivou, a už vonkoncom nie vo verejnoprávných médiách. Deň Ústavy SR bol vyhlásený ako štátny sviatok, počas ktorého by sme si s pietou mali pripomínať získanie samostatnosti a základného zákona štátu. Namiesto toho nás redaktor Slovenského rozhlasu v tento deň informoval: pri dátume 1. september je dopísané Deň Ústavy. A dal slovo politikovi, ktorý hlasoval proti prijatiu tejto Ústavy - Jánovi Čarnogurskému. Nuž a celý príbeh o získaní štátnej samostatnosti, ktorú schválenie Ústavy SR predstavuje, sa odvíjal len a len od jej nedostatkov. Napriek tomu, že prešla kritickým posudzovaním európskych inštitúcií a vyjadrili sa o nej, že je štandardnou ústavou. Dokonca Slovenská televízia zaradila informáciu o Ústave na koniec domáceho spravodajstva.

Ako veľmi kontrastovali oslavy Dňa Ústavy s iným štátnym sviatkom – SNP, sme sa mohli presvedčiť na vlastné oči. Kým Deň Ústavy sa zaobišiel bez účasti štátnych predstaviteľov na verejnej spomienke, oslavy SNP mi pripomenuli roky pred tzv. Nežnou revolúciou. Čo sme vlastne oslavovali? Slovenské národné povstanie zabránilo oficiálnemu prechodu Slovenska a jeho armády na protinacistickú stranu. Urýchlenie začiatku povstania vyprovokovali benešovi a ich domáci kolaboranti spolu s komunistami, aby zabránili zachovaniu samostatnej Slovenskej republiky. Beneš sa po vojne veľmi radikálne, a ako hovorí historik Ivan Mrva, aj gangsterským spôsobom vysporiadal so slovenskou otázkou a jej protagonistami. Svetová

propaganda preto účelovo vytvárala zo Slovenska a Slovákov „zlých fašistov“ a dávala im ďalšie dehonestujúce prívlastky. Svet prijímal „informácie“ z pražského centra v Londýne a od 30 tisíc signatárov petície za pripojenie Slovenska k Maďarsku. Dodnes tento benešovsko-komunistický obraz povstania sa prijíma ako jediný správny. Bohužiaľ.

Arpád Tarnóczy, predseda PV ZPKO

Smutnou skutočnosťou zostáva, že na Slovensku ovládli médiá protislovenské až protištátne živly. Uzurpovanie médií bolo prvým krokom k ovládnutiu verejnej mienky s cieľom vytvárania duchovných bezdomovcov. Dará sa im. A nielen súkromným médiám, ale aj verejnoprávnej televízii a rozhlasu, ktoré sú v rukách protislovenských kvázi novinárov, deformujúcich fakty a udalosti, vyhľadávajúcich jednostranné negatívne informácie, z ktorých cítiť otvorené nepriateľstvo voči Slovákom a Slovensku.

Kdesi spod zeme sa vykultali Benešove a Gottwaldove detičky, ktoré

dostávajú masívnu mediálnu podporu, aby Slovákov presvedčili, že rozdelenie federácie bolo omylom, a tí „slovenskí hlupáčikovia ani nevedia prečo“. Odznelo v diskusii na českej televíznej stanici, kde Slovákov zastupovali páni Šimečka a Hríb. Zrejme sú dobre finančne zabezpečení, lebo majú dosť prostriedkov na filmy, relácie, nákup svedomia tvorcov týchto programov. Kúpiť sa dá všetko, ako povedal bezbrehý filantrop a ešte bezbrehejší finančný špekulant George Soros. Nás starších zaráža najmä skutočnosť, že sa to deje kontinuálne a úspešne už od roku 1945. Zlyháva školstvo, kde absentuje vlastiveda, zlyhávajú inštitúcie, ktoré sa hrdia názvom „slovenská/slovenský/slovenské“. Naše dejiny by konečne mali byť slovenské, ale tzv. naši historici usilovne pracujú na tom, aby sme si na nich nemali čo vážiť. Aby sme nemali dôvod pociťovať lásku k vlasti, čo je samozrejmosťou u všetkých národov sveta. Pritom máme historikov, ktorí vedia písať pravdu, uznáva ich svet, iba doma sú zaznávaní, zneuctoňovaní. Historička a znalkyňa na všetko súdružka Katarína Zavacká, Dušan Kováč a Stanislav Mičev ich vyhlásili za nespôsobilých.

Ako ďalej? Ako demokraticky de-ratizovať a poslať na 28. poschodie budovy STV tlupu zapredancov? Máme predsa nárok na svoj slovenský rozhlas a svoju slovenskú televíziu! Bez radikálnych opatrení (ktoré tu už raz boli a čuduj sa svete, demokratický svet na tom nenašiel chybu!) to asi nepôjde. A možno sa nakoniec ľud zobudí a urobí poriadok po svojom. Pochopiteľne, že tzv. nezávislé médiá nekritizujem, robia predsa to, za čo ich platia, a keďže boli vychované k jedinej láske - k zlatému teľaťu, niet im

Arpád Tarnóczy v rokovacej sále NR SR.

Foto Eva Zelenayová

čo vyčítať. To si uvedomujem. Ale pri udeľovaní licencií by pomohlo, keby jednou z podmienok bola lojalnosť k štátu, v ktorom pôsobia! Chceme tak veľa? Vo zvrchovanom štáte?

Ukazuje sa, že zákon na ochranu a obranu Slovenskej republiky nám veľmi chýba. Kedysi boli tvrdými odporcami tohto zákona práve tí, čo Slovensko a slovenskosť, dnešným

jazykom povedané, nemusia. A od nemusia je veľmi blízko k aktivitám smerujúcim k deštrukcii štátu. Deje sa to pred našimi očami. Je najvyšší čas predložiť návrh takého zákona do NR SR, veď takéto zákony majú takmer všetky demokratické štáty. Len nám, „zaostalým“ Slovákom poradili nepriať ho.

Čo ma zvlášť znepokojuje, je

zneužívanie agendy ľudských práv. Už dlhodobo patria do arzenálu niektorých politických strán a mimovládnych organizácií proti čomukoľvek, čo je slovenské a kresťanské. Každý, kto sa usiluje o zachovanie národných hodnôt, tradícií, histórie a jazyka je tvrdo ostrakizovaný. V pozadí presadzovania nových ľudských práv sa jasne črta strata identity národov. V spoločnosti sa pestuje kultúra smrti a jej predstavitelia to nechcú vidieť.

Podprahovo sa verejnosti vnucuje návrat do Česko-Slovenska. To máme zabudnúť na koloniálne správanie sa Masaryka a Beneša k Slovensku po vzniku spoločného štátu? Na vnucovanie bezbožného a ateistického masarykizmu? Na zločiny Beneša proti Slovákom po druhej svetovej vojne, ktorý dal ešte aj mŕtveho Hlinku zlikvidovať, aby odstránil symbol Slovákov? Ich vlajka nám každodenne pripomína, ako si ctia dohody so Slovenskom. Je mi veľmi smutno, že ešte stále sú medzi nami ľudia, ktorí 28. októbra na brehu Dunaja ronia slzy za „tatičkom“ Masarykom. A na Hlinku, otca národa, si ani pri jeho veľkom výročí nemá kto z predstaviteľov štátu spomenúť.

Arpád Tarnóczy

Kde sú naši velikáni?

V roku 1940 priznal Slovenský snem Andrejovi Hlinkovi titul Otec národa. V roku 2007 prijal parlament deklaratívny zákon o zásluhách Andreja Hlinku o štátotvorný slovenský národ a o Slovenskú republiku. U istej časti spoločnosti vyvolal búrlivú reakciu, zodpovedajúcu prejavom komunistických aktivistov v roku 1936 počas zjazdu HSĽS, keď chodníky mesta popisali sloganom Hitler-Horthy-Hlinka, jedna linka. Komunisti nenávideli Hlinku. Ako kňaz stelesňoval kresťanskú morálku, ktorú oni neuznávali. Hlinka bol jedinečným zjavom v slovenskej histórii. Zraňovala ho materiálna bieda ľudí a odmietal maďarizáciu i ateizáciu národa. Hoci

bol kňazom, dokázal prakticky usmerňovať ľudí a zakladaním potravinových družstiev ich aj dvíhať z biedy. Očakával, že vznikom spoločného štátu s Čechmi sa skončí národnostný útlak Slovákov. Veľmi skoro spoznal,

SLOVO SVEDECTVA

ako Praha ekonomicky využíva Slovensko a navyše ohrozuje jeho náboženskú integritu. Podľa historika Ivana Mrvu slovenská historiografia je mnoho dlžná svojmu národu. Mnoho udalostí z našich dejín zostalo neobjasnených, utajených, lebo nezapadali do rámca čechoslovakizmu. Aj v súvislosti s Andrejom Hlinkom, M. R. Štefánikom, s kreovaním vlád, v ktorých si Česi urobili zo Slovákov štatistov. Je

dôležité si to pripomínať a požadovať otvorenú diskusiu o našich dejinách. Tak, ako to požaduje Mrva (pozri na strane 8). Nemôžeme mlčať, keď už aj mladých historikov, ktorí si dovoľia inak interpretovať slovenské dejiny v období druhej svetovej vojny než samozvaní cenzori Dušan Kováč, Katarína Zavacká a Stanislav Mičev, označia za hochštaplerov. Tu už nejde len o diskreditáciu a zhanobenie mladého a plodného historika (Martina Lacka), ale o renesanciu bolševizmu. A tých slovenských dejín, ktoré bolševizmus sformoval. Hoc aj v Slovenskej akadémii vied. Vieme, že v nich nemal miesto Hlinka a iní morálni velikáni.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

V Žiline spomínali

Uplynulo 16 rokov od okamihu, keď sme na Námestí obetí komunizmu v Žiline odhalili pamätník obetiam komunizmu. Odvtedy je miestom každoročnej pietnej spomienky členov žilinskej pobočky PV ZPKO a bolo aj tohto roku. Stretli sme sa 22. septembra, položili k pamätníku veniec a spomínali aj na tých, ktorí nás opustili v posledných rokoch. Na záver stretnutia zaznela modlitba.

Anna Fodorová
predsedníčka
RO PV ZPKO v Žiline

Členovia výboru žilinskej pobočky PV ZPKO pri pamätníku obetiam komunizmu.

Foto archív

AKTIVITY PREDSEDNÍCTA PV ZPKO

■ **Predsedníctvo PV ZPKO III. odboj organizuje** tak ako každý rok slávnostnú pietnu spomienku politických väzňov pri Pamätníku popravených a umučených na bratislavskom cintoríne vo Vrakuni. Uskutoční sa 17. novembra 2014 o 11.00 hod. v Deň boja za slobodu a demokraciu. **Poznámka:** Cintorín vo Vrakuni je nový názov Ružinovského cintorína.

■ **V súvislosti s organizova-**

ním pietnej spomienky 17. novembra požiadajú PV ZPKO listom rezortu diplomacie o oznámenie tejto skutočnosti diplomatickému zboru.

■ Rovnako listom sa PV ZPKO obrátia na rezort obrany, aby zabezpečil účasť čestnej stráže, hudby a nosičov vencov.

■ **PV ZPKO už tradične pozývajú na pietnu spomienku** prezidenta Slovenskej republiky. Urobili

sme tak aj tohto roku a pozvali prezidenta Andreja Kisku, od ktorého očakávajú potvrdenie účasti.

■ **Predseda PV ZPKO poveruje** počas svojej neprítomnosti zastupovaním oboch podpredsedov organizácie a žiada o prizývanie predsedu bratislavskej organizácie Ing. Jána Liteckého Švedu.

■ **Najbližší snem PV ZPKO** sa uskutoční v riadnom termíne v roku 2015.

Členovia PV ZPKO (na obr. z roku 2011) pri každej príležitosti navštívia pamätník Andreja Hlinku a pripomínajú si jeho prínos pre slovenský národ.

Foto Kazimír Krivoš

Rezolúcie prijaté na 21. kongrese INTERASSO

Sloboda zaplattená krvou

V septembrovom čísle Svedectva sme vás informovali o 21. kongrese našej medzinárodnej organizácie INTERASSO. Kongres v Bukurešti prijal tri rezolúcie, z ktorých uverejňujeme prvé dve. Tretiu nájdete v novembrovom čísle.

Dnes, 23. augusta 2014, v pamätný deň totalitných režimov 20. storočia apelujeme na svedomie nových poslancov Európskeho parlamentu, na Parlamentné zhromaždenie Rady Európy, na vlády členských štátov Európskej únie a na predstaviteľov občianskej spoločnosti, aby ste nezabúdali, že cena dnešnej slobody bola zaplattená krvou mnohých obetí a vyzývame vás, aby ste jednoznačne odsúdili zločiny komunizmu v strednej a východnej Európe. Zásadné odsúdenie komunizmu popri všetkých iných formách totality, ktoré ničili 20. storočie, by bolo silným signálom proti populistickým a autoritárskym tendenciám ohrozujúcim aj dnes občanov Európy.

Zasadné odsúdenie komunistickej ideológie a jej režimov sa zatiaľ zo strany Európskej únie nestalo; boli iba čiastkové vyjadrenia v niektorých členských štátoch. Dôsledkom toho je bagatelizovanie komunistickej ideológie a posilňovanie životaschopnosti starých mýtov a hodnotení, ktoré stoja v protiklade s demokratickými hodnotami, čo môže viesť k ich politickému zneužitiu.

K čomu takéto chýbajúce vyjadrenie o traumách minulosti môže až viesť, je aktuálny prípad sibírskeho múzea pracovného tábora - Gulagu Perm 36, ktorému hrozí zničenie. Obete stalinského teroru sú prekvalifikované na obyčajných zločincov a zradcov vlasti, bojovníci za slobodu sú diskreditovaní ako fašisti. Spomienky na obete sa považujú za krátkozrakú a oportunistickú politiku dejín a sú manipulované hanlivými spôsobmi. Od takejto politiky je potrebné sa celosvetovo dištancovať, aby sa zachovala dôstojná spomienka na všetky obete diktatúr a aby sa varovalo pred dôsledkami totalitných systémov.

INTERASSO v Bukurešti s veľkým nepochopením musí vziať na vedomie, že v Bosne a Hercegovine dodnes nebol prijatý nijaký zákon o odškodnení obetí komunizmu. Toto je v porovnaní s bývalými komunistickými štátmi absolútna výnimka. Ani pri následnom pracovnom umiestnení ľudí, ktorí v časoch komunizmu niesli zodpovednosť, sa nikto nepýta na ich minulosť. Návrh tzv. lustračného zákona vláda nikdy nebrala do úvahy. Nikomu neboli ani vrátené nijaké majetky skonfiškované počas komunizmu. INTERASSO bude žiadať Európsku komisiu, aby proces ďalšieho zbližovania sa Bosny a Hercegoviny k EÚ bol pozastavený, kým vláda nebude konať vo veci odškodnenia obetí komunizmu.

INTERASSO na základe informácií o stave vo svojich

členských organizáciách, ktoré odznali na 21. kongrese žiada

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy, príslušné medzinárodné organizácie ako aj mimoriadnych pozorovateľov pri OSN

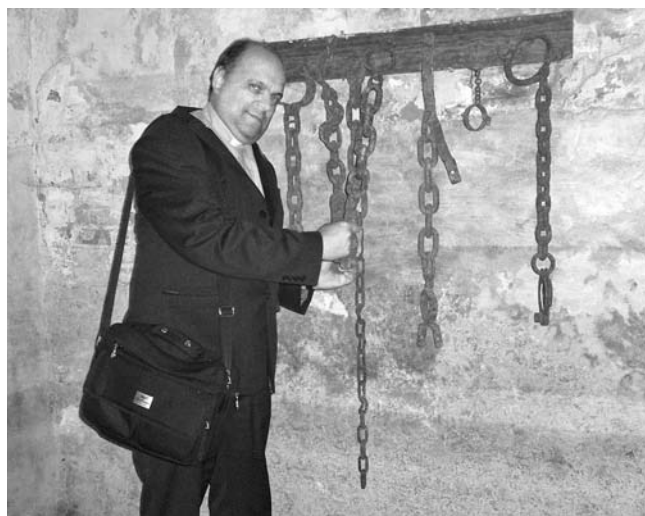
- otvorene odsúdiť komunizmus a zakázať šírenie komunistickej propagandy v európskom priestore,
- upozorniť vládu Bosny a Hercegoviny, že ak chce pokračovať v procese zbližovania sa s Európskou úniou a jej hodnotami, štát musí nevyhnutne prijať zákon o právnej rehabilitácii obetí komunizmu a ich odškodnení.

Vlády štátov a ďalšie zodpovedné inštitúcie

- otvorene odsúdiť komunizmus a zakázať šírenie komunistickej propagandy v európskom priestore,
- umožniť a podporiť vzájomnú spoluprácu rozličných organizácií, ktoré sa zaoberajú spracovaním obdobia komunistického prenasledovania v ich krajinách,
- právnu rehabilitáciu a sprístupnenie dokumentov z obdobia komunizmu a prijať v tejto oblasti patričné zákony,
- odškodniť obete komunizmu a tých, ktorí boli za ne zodpovední brať na zodpovednosť aj dnes.

Európsku občiansku spoločnosť

- podporovať spoluprácu a existujúce siete a prístupové mechanizmy k štátnym, pološtátnym ako aj k občianskym organizáciám, aby spracovanie dejín komunistického obdobia bolo čo najúčinnejšie. Kde tie siete a spojenia už existujú, tam ich všestranne podporovať, kde chýbajú, umožniť ich vznik,
- prijať opatrenia, ktoré by prispeli k objasneniu obdobia prenasledovania a osobných prípadov obetí komunistických represíí.

Podpredseda INTERASSO Ján Košíar v bukureštskej väznici.

Foto archív

Rezolúcia číslo dva z 21. kongresu INTERASSO

Znepokojenie z totalitarizmu

Spomienkové foto z bukurešťského kongresu INTERASSO.

Foto Ján Košiar

My, zástupcovia obetí komunizmu, sme znepokojení nielen tým, čo sa stalo, ale najmä sa obávame, že sa to môže v budúcnosti zopakovať. Nebolí nás len minulosť, ale sme ustarostení o budúcnosť našich detí a vnukov, ktorých budúcnosť bude závisieť od jednoty a slobody v Európe.

S obavami sledujeme, že totalitárne tendencie sa znovu preberajú k životu skrze zákony v jednotlivých krajinách postsovietskeho priestoru a s bolesťou cítime, že politickí väzni existujú aj dnes, ako boli aj v minulosti. Sme znepokojení, keď vidíme ako niekto na verejnosti ukazuje alebo nosí na oblečení symboly, ktoré predstavujú totalitné a imperiálne ideológie.

Rozhodným spôsobom preto odsudzujeme riešenie

Za rokovacím stolom na 21. kongrese INTERASSO.

Foto Ján Košiar

vnútropolitických konfliktov vojenským spôsobom boja a porušenia územnej celistvosti, ktoré sú v rozpore so zákonmi a medzinárodnými dohodami. Sme veľmi ustarostení v súvislosti so situáciou na Ukrajine, ktorá historicky patrí do Európy. Obidva štáty, Ukrajina a Rusko sú členmi Rady Európy a to musí byť pre nich povinnosť riešiť konflikty mierovými prostriedkami. S národmi žijúcimi na Ukrajine vyjadrujeme svoju solidaritu v týchto ťažkých časoch.

INTERASSO na základe informácií o situácii vo svojich členských organizáciách, ktoré odznali na 21. kongrese

žiada

Parlamentné zhromaždenie Rady Európy, príslušné medzinárodné organizácie

ako aj mimoriadnych pozorovateľov pri OSN

- otvorene odsúdiť zjavné formy prejavu totalitarizmu každého druhu ako aj etnickú, národnú a rasovú diskrimináciu a zabrániť takému správaniu skupín ľudí alebo štátnych inštitúcií, ktoré by mohli narušiť pokoj a slobodu v Európe, najmä v bývalej oblasti sovietskeho vplyvu,

- podporovať všetky skupiny a sily, ktoré poukazujú na zločiny komunistických režimov a podporujú posilňovanie demokratických hodnôt,

- iniciovať spoločne s členskými organizáciami INTERASSO vzdelávacie programy o totalitných režimoch, aby sa výsledky mohli prezentovať na 22. kongrese v roku 2015 v Bruseli, ak by to bolo možné, s podporou Európskej komisie.

SPÝTALI SME SA

Arpáda Tarnóczyho,
predsedu PV ZPKO

Kanibalistická stratégia

● Pripomienkovali ste návrh Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv. Listom na vaše výhrady voči stratégii nových ľudských práv reagovala poradkyňa premiéra Gabriela Rothmayerová. Napriek vašim výhradám predpokladá, že máte radosť z dokumentu, ktorý podľa jej názoru, „potvrdí Slovenskú republiku v civilizačnom priestore Európy ako plnohodnotného člena“. Súhlasíte?

- Akoby som mohol? Naopak, s počudovaním som

a je mi ľúto, že nášmu premiérovi radia ľudia, ktoré s tým súhlasia. Náš názor sme si osvojovali vo vyšetrovaniach Štátnej bezpečnosti a zato ten jej považujeme za anticivilizačný.

(ez)

Nemôžeme mlčať, žiadame otvorenú diskusiu

Stop mediálnej hystérii

Už niekoľko týždňov vedú slovenské tlačové médiá kampaň proti historikovi PhDr. Martinovi Lackovi. Začiatkom júla, bez toho, aby si overili pravú skutočnosť, šíрили nepravdivé informácie, že pomáhal zostaviť údajne extrémistické a ľudácke internetové stránky. V článkoch sa M. Lackovi pripisovali tvrdenia, ktoré nikdy nevyslovil ani nenapísal. Útoky na jeho osobu sa vystupňovali koncom augusta 2014 v súvislosti s prípravou a vysielať dokumentárneho filmu „Povstanie, Slovensko 1939 – 1945“, na ktorého tvorbe Martin Lacko spolupracoval. Scenár dokumentu vychádzal z jeho knihy venovanej Povstaniu.

Dobre organizovanej a špinavej žurnalistickej kampani podali pomocnú ruku traja naši kolegovia historici, ktorí film jednomyselne odsúdili a ostro kritizovali RTVS za ochotu ho odvysielať. A to aj napriek tomu, že sme dosiaľ od nich nezaznamenali nijaké výhrady, či už vo forme recenzie alebo odbornej polemiky s dielami Martina Lacka. Expresívne vyjadrenia právnej historičky ani nepotrebujú komentár. Charakteristické však je, že všetci traja "cenzori" neprotestovali a ani sa len nepozastavili nad množ-

stvom dokumentov i hraných filmov o SNP spred roka 1989, v ktorých prevládal duch starej komunistickej propagandy! Práve viaceré také odvysielali v RTVS v posledných týždňoch. Na rozdiel od spomínaného a napádaného dokumentu ich navyše uviedli bez akejkoľvek korekcie a bez následnej diskusie. Film "Povstanie, Slovensko 1939 - 1945" je zostavený najmä z dobových filmových týždenníkov, pričom ich vysielať nie je na obrazovkách ničím neobvyklým. Napokon už dlhé roky je jeden propagandistický filmový týždenník z komunistickej éry každý týždeň súčasťou programu verejnoprávnej RTVS i spravodajskej TA3. Hysterická reakcia kritikov filmu režiséra Vladimíra Štrica je neprimeraná a selektívna. Musíme konštatovať, že kritizovaný dokument režiséra V. Štrica a scenáristu M. Lacka bol oživením osláv okrúhleho výročia SNP a sprievodných televíznych programov, v ktorých zväčša dominovali jednostranné informácie a aj zavádzajúce hodnotenia.

Odmietame diskreditačnú kampaň s cieľom zhanobiť a umlčať mladého a plodného historika PhDr. Martina Lacka. Na tomto mieste vyzývame riaditeľov Historického ústavu

SAV, Vojenského historického ústavu a Múzea SNP, aby slová, ktoré začiatkom júla uviedli v spoločnom stanovisku, že sa nebránia otvorenej diskusii, naplnili skutkami. Žiadame tiež vedenie RTVS, aby usporiadala cyklus diskusných odborných relácií, kde by sa polemicky vyjasnili názory na neurgické body slovenských národných dejín, predovšetkým obdobia rokov 1939 – 1945.

Doc. Ivan Mrva, prof. Jozef Šimončík, prof. Emília Hrabovec, prof. Milan S. Ďurica, dr. Bohumil Chmelík, prof. Ján Lukačka, prof. Augustín M. Húska, Ing. arch. Stanislav Májek, dr. Jozef M. Rydlo, dr. Ján Bobák, Ing. Ladislav Lysák, Ján Smolec, Drahoš Machala, Anton Semeš, Jozef Rácz, Thdr. Ján Košiar, Ján Litecký – Šveda, dr. Peter Mulík, Margita Kániková, Milica Majeriková – Molitoris, Ing. Jozef Mikuš, dr. Petr Kubík, dr. Ivan A. Petranský, Pavol Jakubčín, dr. Peter Sokolovič, Branislav Kinčok, dr. Peter Jašek, dr. Martin Garek, Martin Jarinkovič, dr. Vojtech Kárpáty, Martin Konečný, dr. Ondrej Podolec, Arpád Tarnóczy, Eva Zelenayová

Česko-Slovensko - bolo mu dopriate 69 rokov života

Aký to bol štát?

Československá, presnejšie však Česko-slovenská republika zohrala v našich moderných dejinách významnú úlohu. Napriek nesporným pozitívam mala aj mnoho tienistých stránok. Spoločný štát Čechov a Slovákov od začiatku trpel nestabilitou. Po dvoch desaťročiach sa na krátko decentralizoval, potom na šesť rokov zanikol, z vôle veľmocí sa na sklonku vojny opäť obnovil a 45 rokov vegetoval, napriek niekoľkým pokusom získať pôdu pod nohami. Nasledovali udalosti neskorej jesene 1989 a dvojročná agónia. Česko-Slovensko už v lete 1992 fakticky zaniklo, zdá sa, že navždy. Na jeho čele sa vystriedali deväť prezidentov, ani jeden z nich neskončil v úrade inak iba smrťou alebo (ne)dobrovoľnou abdikáciou, čo tiež svedčí o krehkosti štátu. Eduard Beneš, takzvaný prezident budovateľ abdikoval dokonca dva razy. Česko-Slovensko bolo hračkou v rukách tých, čo v Európe tvrdili muziku. Náplň práce mu určovali veľmoci. Najprv malo zabraňovať nemeckej expanzii na juhovýchod, potom byť mostom medzi východom a západom, na štyri desaťročia sa stalo vyhňou socializmu a pevnou hrádzou proti americkému imperializmu i západonemeckému revanšizmu. Vo všetkom zlyhalo.

Ešte pred 1. svetovou vojnou väčšina Čechov ani Slovákov o spojení českých krajín a Slovenska neuvažovala. Českí politici sa usilovali naplniť český štátoprávny program len v rámci monarchie, slovenskí si za prvý cieľ vytýčili aspoň dodržiavanie národnostného zákona a uvedenie slovenčiny do škôl a administrácie. Svetová vojna všetko zmenila. Počas nej sa postupne začali objavovať kontúry česko-slovenského štátneho zväzku. Prvým konkrétnym výsledkom bola clevelandská dohoda v októbri 1915 medzi americkými Slováckmi a Čechmi, zakotvujúca republikánsku formu

Historik Ivan Mrva.

Foto Ladislav Lesay

vlády a federatívne usporiadanie. Princíp zvrchovanosti Slovenska sa zdôrazňoval aj v ďalších dokumentoch, na ktorých tvorbe sa podieľali americkí Slováci. Naproti tomu Masarykovo memorandum Independent Bohemia (Nezávislé Čechy) z mája 1915 malo iný obsah. Nezávislý český štát mal byť konštitučnou monarchiou a o Slovákoch tvrdil, že sú to vlastne Česi i keď používajú svoje nárečie ako spisovný jazyk. Projekt nového štátu v strednej Európe napokon našiel podporu u politikov rozhodujúcich mocností Francúzska, Veľkej Británie a USA, ktorí až v poslednom roku vojny rozhodli o likvidácii monarchie. Rozhodujúci význam pre spojenie Slovákov a Čechov v jednom štátnom zväzku mala Deklarácia slovenského národa prijatá 30. októbra 1918 na zhromaždení slovenských politických činiteľov v Martine. Z dôvodov našej príslovečnej ľahkomyselnosti, politickej nezrelosti a manipulácie sa tu štátoprávne usporiadanie vôbec nenačrtlo. Slováci tak vstúpili do štátneho zväzku bez akýchkoľvek garancií samosprá-

vy. Pittsburská dohoda z 30. mája 1918 síce zakotvila slovenskú autonómiu, ale jej spolutvorca a signatár Tomáš Masaryk už vo funkcii prezidenta si našiel dosť výhovoriek, prečo nesplniť to, k čomu sa zaviazal.

Československo sa konštituovalo ako centralistický štát s absolútnou českou dominanciou, ktorej zhmotnením bola čechoslovakistická ideológia. Podľa ústavy nového štátu, prijatej 29. februára 1920, boli Česi a Slováci jedným národom s jednou rečou československou, s rovnakými právami a povinnosťami. Takýto čechoslovakizmus mohol byť, aspoň teoreticky, pre Slovákov najmä v sociálnej oblasti prospešný, ak by sa uplatnil princíp rovnoprávnosti. V praxi to však vyzeralo inak. Azda najlepšie to vystihol Martin Rázus: „V skutočnosti jestvujú tri národy: Jeden protežovaný národ český, druhý krivdený národ slovenský a tretí, ku ktorému sa hlásia tí, ktorí chcú z výhod národa českého aspoň odrobinku, národ československý...”

„Státy se udržují ideami na kterých vznikli“, bolo Masarykovým štátnopolitickým krédom. V tomto mal pravdu, československý štát založený na falošnej idey československého národa, mal neistú budúcnosť, čo sa ukázalo hneď pri prvej vážnejšej medzinárodnej kríze v roku 1938. Napriek všetkým negatívam a obrovským sklamaniam, Česko-Slovensko znamenalo pozitívny posun v našom národnom vývoji. Poslovenčenie školstva a oddelenie od Maďarov urýchlili emancipačný proces a Slováci sa stali moderným európskym národom. Aj preto zápas o naplnenie národných práv za medzivojnovej Česko-Slovenskej republiky našiel v mase slovenského ľudu oveľa väčšiu podporu, ako tomu bolo za starého Uhorska.

Ivan Mrva
autor je historik

Konzervatívec neuteká od politiky

Nnižný kútiK

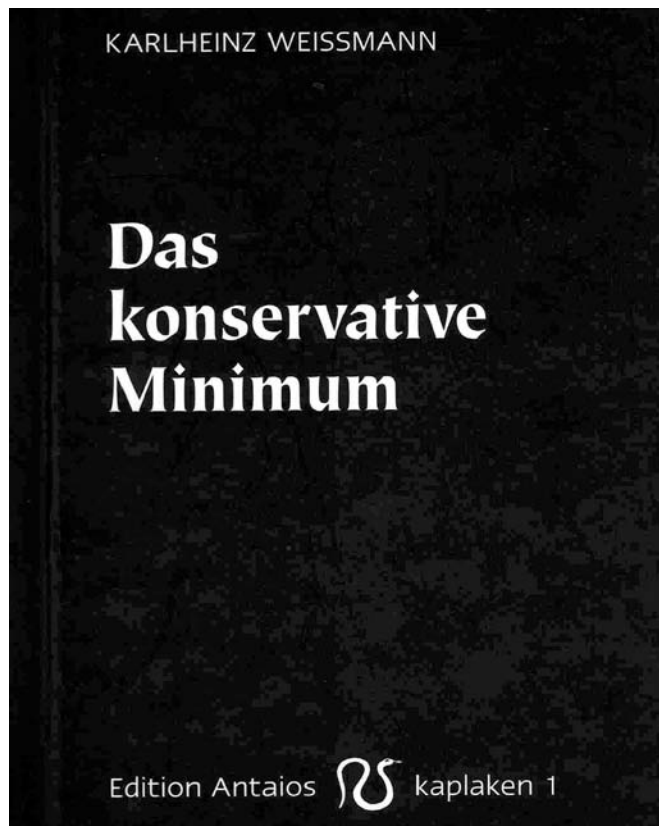

Konzervativizmus má na Slovensku hlboké korene. Je to postoj, okolo ktorého sa vždy točil náš kultúrny a politický život. Za prvej ČSR musel tvrdo vzdorovať českým pokrokárom, aby sa za prvej Slovenskej republiky prirodzene skonsolidoval. Po roku 1945 však nastala doba pokrokárskeho temna a prakticky celé lešenie slovenského duchovného sveta českí nacionalisti za pomoci slovenských bolševikov rozmetali. Bola to jedna z takých nenápadných genocíd v histórii Európy, ktorú takmer nikto nezaregistroval.

Malá nádej na opätovné oživenie konzervatívneho ducha prišla po novembri 1989, najmä keď sa zdanlivo niesol v znamení stroskotania tej najpokrokovejšej, najuniverzálnejšej teórie ľudských dejín. Žiaľ, bola to len starostlivo pripravená kamufláž, takže ani konzervatívne, ani pravicové postoje neboli vítané. Naopak, inscenátori urobili všetko pre to, aby takéto a podobné myšlienkové prúdy potlačili. A tak sami začali zakladať „pravicové“ či „konzervatívne“ strany, aby ich dostali pod kontrolu. Všetko, čo malo ozajstného pravicového ducha v médiách neprestajne potierali ako extrémizmus, fašizmus, spiatočníctvo... Preto nezaškodí prečítať si knihu od vzdelaného filozofa, aké je momentálne miesto konzervativizmu v podobne kontrolovanej zemi ako je Slovensko, v Nemecku, s trochou teoretického ukotvenia. K tomu sa výborne hodí kniha Karlheinz Weissmanna „Konzervatívne minimum“ z roku 2009.

Začína tým, že všeobecný nástup ľavice v roku 1968 sa prakticky skončil a už aj mladí ľudia čím ďalej tým viac uprednostňujú pravicové vzorce správania. Naopak, ľavičari v snahe zakryť katastrofálne zlyhanie ich spoločenského experimentu sa začínajú premenovávať na „konzervatívcov“. Načrie trochu aj do histórie, aby zistil, že konzervativizmus, ako politický pojem, sa ujal medzi poslednými, keď už dávno fungovali označenia ako socialisti či liberáli. Začiatok používania tohto pojmu dáva do spojitosti s časopisom Le Conservateur, ktorý začal vychádzať v roku 1818 a obhajoval záujmy umiernennej monarchie.

Konzervatívec hľadá v spoločnosti, podobne ako v prírode, organické súvislosti. V jeho vysokom oceňovaní živého korení aj príklon ku konkrétnemu a nevôľa k abstraktnému. Jeho realizmus spočíva zároveň na neprikrášľovaní situácie. Pre konzervátiva je pri akomkoľvek konaní smerodajná skúsenosť, preto to vysoké postavenie tradície, pretože to je takrečeno zozbieraná skúsenosť. Pri akýchkoľvek politických teóriách je zásadne skeptický. Skúsenosť už ukázala, v akých krvavých orgiách končia tie zdanlivo najušľachtilejšie myšlienky, pretože systém sa uzatvára pred skutočnosťou. Cituje aj Edmunda Burka, že konzervativizmus nie je upnutie sa na to, čo bolo včera, ale život z toho, čo je vždy platné. Za kľúčové slovo súčasného konzervativizmu považuje slovo „spomalenie“. Napriek tomu, že v úvode píše o miernom konzervatívnom

trende v spoločnosti, poukazuje na odhodlanosť ľavičiarov nepripustiť verejnú debatu o príčinách rozkladu spoločnosti, na čo majú všetky predpoklady, pretože vlastnia najdôležitejšie médiá. Píše, že práve tí, čo hlásia „rôznosť“, „inakosť“, čo je ináč historické nóvum, nepripustia žiadne „rôzne“ či „iné“ názory, naopak, prenasledujú ich s jakobínskou vervou. Spomína aj Solženicyna a jeho kritiku bezhraničnej slobody páchať zlo so súčasným potláčaním slobody každého, kto by proti tomu vystúpil. Benedikt XVI. zase vyjadril svoje znechutenie nad kultúrou smrti, ktorá sa maskuje ako vitalita. Na záver Weissmann uvádza niekoľko „archimedovských“ bodov, ktoré musí obsahovať konzervatívna agenda. Heslovite ich tu uvediem: Po prvé: Nutné je prirodzené porozumenie svojej politickej a kultúrnej identity. Po druhé: Konzervatívna tradícia pomáha, ale nie v zmysle nejakého kostýmovania či nostalgie. Po tretie: Dúfa, že raz skončia ideológie, ale nie svetonázor. Po štvrté: Nesmie sa utekať od politiky. Po piate: Neobávať sa označenia „reakcionár“, veď ten iba „reaguje“ na odporné a opovrhnutiahodné aktivity. Po šieste: Predovšetkým konzervatívec musí mať odvahu spoznávať veci tak, ako sú v skutočnosti. Po siedme: Iba poznať objektívnu situáciu nestačí, treba zakladať organizačné centrá. Po ôsme: Výhodou je, že sa nemusia brať stranícke ohľady. Po deviate: Pri svojej činnosti a jej predpokladoch nevychádzať z odcudzeného systému, ale z rezerv našej histórie. Po desiate: Vysvetliť sa všetko nedá, ale to nie je nevýhoda, pretože politikum čerpá silu z konfliktu, tak ako všetko živé. Nejaký presný konzervatívny program sa nedá stanoviť, ten vždy bude iba následkom a výsledkom reálneho konfliktu.

Ján Litecký Šveda

Naučil som sa hovoriť s Bohom

Pokračovanie z 1. strany

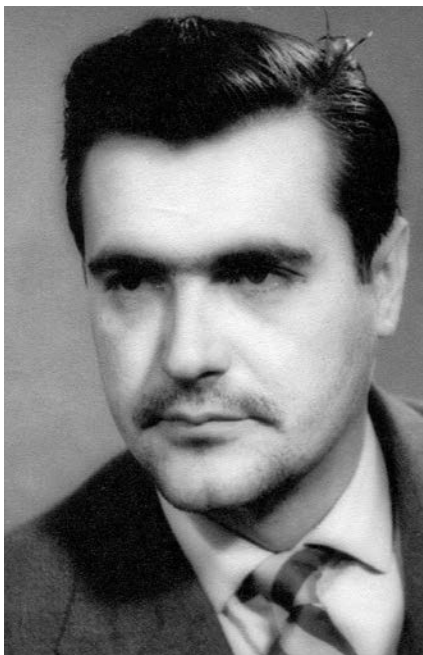
Majetky, ktoré za tisíc rokov nazdierali z pracujúceho ľudu, teraz budú patriť vám. To sa dobre počúvalo a mal som pocit, že aj ľudia, ktorí boli u nás zamestnaní a neštandardne bolo o nich postarané, ktorých som dokonca mal rád, prijali túto víziu. Keď trochu opadla eufória a z majetkov sa všetkým neušlo, vznikali prvé nepriateľstvá a veru už sa niektorí aj zastavili u nás doma a napriek zákazu sľúbili, že pošlú pani grófke mlieko z majera. Podotýkam, z nášho majera. Ohnivé reči pokračovali aj ďalej a triedili spoločnosť na vykorisťovaných a vykorisťovateľov a vtedy sa nám ušla nálepka triednych nepriateľov, lebo sme vraj tisíc rokov zotročovali pracujúci ľud. Takže vtrhli do kaštieľov, vyrabovali ich, nás naložili na voz a zaviezli do bývalého koncentračného tábora v Novákoch.

A ako to rodine oznámili?

Prišli traja ozbrojení súdruhovia, bývalí partizáni z Hornej Nitry, ktorí nám povedali, že sa máme vysťahovať a môžeme si zobrať 20 kg batožinu na osobu. Bolo nás päť, matka aj stará mama boli vdovy a tri deti. Najstarší brat mal jedenásť rokov, ja deväť a pol a mladší brat bol o rok mladší. Takže týchto triednych nepriateľov z nášho majera zaviezol vozom náš bývalý zamestnanec do tábora v Novákoch, ktorý už stihli vyrabovať. Závisť a príležitosť deklarovali akékoľvek etické pravidlá, morálku i kresťanské hodnoty.

Čo sa stalo s majetkom vašej rodiny?

Všetko skonfiškovali. Kaštiele, majere, len v Novákoch sme vlastnili päť. Tragédia tejto rabovačky spočívala najmä v tom, ako sa zaobchádzalo s kultúrnym dedičstvom. Napríklad, keď sa v roku 1400 moji predkovia odsťahovali z dvestoročného hradu v Sivom Kameni do kaštieľov na Hornej Nitre, doviezli aj staré knihy písané na pergamene. Lúza z nich postrhala kovania, i keď

Po návrate z väzenia. Foto archív

väčšinou išlo iba o pozlátenú mosadz. Nakoniec zhoreli na dvore kaštieľa v Novákoch. Pre tých, čo rabovali, nemali nijakú cenu. Dokonca ani koncertné krídlo, nad ktorým uvažovali, na čo by sa dali použiť struny. Najviac ma zarazilo, že tam nebola len tá časť lumpenproletariátu, ale aj naši zamestnanci, ktorí mohli niečo vedieť o kultúre.

Kedy ste si uvedomili, že ste nepriateľom režimu?

To bol postupný proces. Neviem, či som vnímal nový režim hneď po vojne, ale určite som si uvedomoval, že sa stalo niečo veľmi zlé. Stratil som domov. Po prepustení z nováckeho tábora, kde sme boli tri a pol mesiaca internovaní, sme sa dostali do jedného z našich domov, ktorý nestihli skonfiškovať. Predtým som chodil do školy na skúšky každého štvrtého roka, lebo doma sme mali učiteľov. Po vojne, v roku 1945, som nastúpil do tretej triedy Ľudovej školy.

Doma sa hovorilo o tom, čo sa deje?

Dosť málo. Rodinné prostredie bolo zložené. Matka bola osem rokov vdovou a zdalo sa, že v novom partnerovi vidí človeka, ktorý vie túto rodinu zachrániť. Bol to zamestnanec Chemických závodov, nakoniec sa zaňho aj vydala, ale pôsobil v rodine ako cudzí element. Neladilo to, boli s tým problémy, vznikali určité napäté vzťahy.

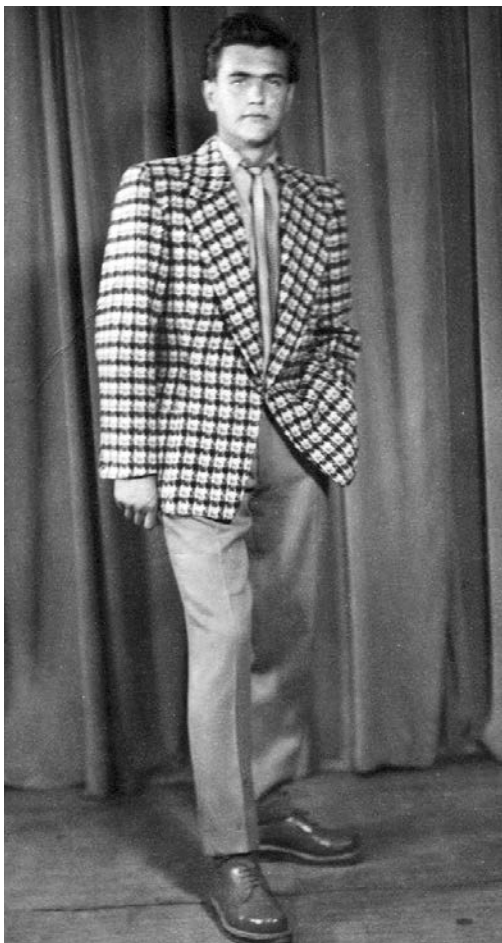
V škole ste nemali problémy prispôbiť sa?

Zrejme nie, keď mi učiteľský zbor po skončení štvrtej ľudovej navrhol dorobiť si diferenčné skúšky a pokračovať v štúdiu.

Arpád Tarnóczy (v strede) s bratmi. Sprava mladší Anton, zľava starší Ladislav.

Foto archív

Mladý Arpád Tarnóczy.

Foto archív

čovať v prvom ročníku gymnázia. Len som mal smolu, lebo v polovici roka vymenili riaditeľa školy a nový bol nomenklátúrny komunistický káder. Keď zistil, že má v škole triedneho nepriateľa, padlo rozhodnutie, že zo školy musím odísť. Totiž pred voľbami v roku 1946 som vytlačil heslá: Smrť nacizmu! a Smrť komunizmu! Pre orgány bezpečnosti nebolo ťažké odhaliť páchatela. Prezradil ma predajca v papiernictve. Aj ma zatkli, ale keďže som ešte nemal desať rokov, nepodliehal som pod nijaký paragraf. Ale už som si začal písať svoj kádrový posudok.

Takže vás pustili. A potom?

Pustili, ale najskôr si to so mnou vybavili. Dôkladne využili svoje donucovacie prostriedky. Urobil som prijímacie pohovory u Saleziánov v Nitre a prijali ma do druhého ročníka Saleziánskeho gymnázia v Šaštíne. To bolo v školskom roku 1946/47.

Ibaže onedlho zrušili aj rehole. Čo bolo s vami potom?

Veľmi sa mi tam páčilo, lebo mali podobný režim, aký bol u nás doma. Každého štvrtroka sme chodili do Trnavy na skúšky, aby sme získali vysvedčenie platné v celej republike. Celý deň sme boli niečím zamestnaní. Telocvik, strava, hygiena, učenie. Tam mali profesori odborných asistentov, ktorí stáli nad nami počas prípravy na vyučovanie, takže nebolo možné sa niečo nenaučiť. V treťom ročníku zrušili kláštor a ja som sa vrátil do Novák. Keďže som videl, kam to všetko speje, začal som hľadať možnosť úniku z republiky. Natrafil som, žiaľ, na jedného Nemca, pracovníka Stasi. Pochádzal z Lehoty pod Vtáčnikom, odkiaľ bola moja teta, ktorá bola jeho spolužiačkou.

Dohodla s ním, že keď pôjde do Nemecka zoberie so sebou aj mňa s bratom. Tak sme jedného dňa vyrazili a v noci na hraniciach zažili nevídané divadlo. Dodnes mám na ruke stopy po zuboch psa, ktoré mi spôsobil počas nášho zatýkania. V Tepliciach nás potom odsúdili za pokus o prechod cez hranice. Brat dostal osem rokov, ja šesť. Došlo však k nejakej kontrole vo väznici a nezdali sa im naše dátumy narodenia. Vyžiadali si preto naše osobné údaje z matriky v Novákoch. Odpoveď prišla až po dvoch mesiacoch, no a my sme celý ten čas boli umiestnení na samotkách ako väzni.

Eva Zelenayová

Dokončenie v budúcom čísle

Otec Arpáda s mamkou a jej sestrou. Na rukách malý Arpád a Ladislav.

Foto archív

Tento pravdivý článok nie je schvaľovaním ani kritikou
žiadneho politického systému

Náčelnícke kreslo

Keď som ako mladý železničiar začal v roku 1963 robiť na železnici v Trnave, moji starí kolegovia radi rozprávali aj o udalostiach, ktoré sa stali počas druhej svetovej vojny. V pamäti mi utkvela jedna z nich, ktorú som nezávisle počul od viacerých starších železničiarov.

Po vyhlásení vojny si prezident prvej Slovenskej republiky Jozef Tiso rád chodil občas odpočinúť na akúsi chatu neďaleko Suchej nad Parnou pri Trnave. Raz, počas tuhej zimy, napadlo toľko snehu, že cesta medzi Trnavou a Bratislavou zostala pre autá neprejazdná. Vlaky do Bratislavy však premávali ďalej a tak pre prezidenta objednali a vyhradili v osobnom vlaku do Bratislavy jedno kupé. Rád by som ešte raz zdôraznil, že jedno kupé a nie celý vozeň, ako sa to robí v súčasnosti.

A tak jedného dňa, keď sa prezident v tomto nepriaznivom počasí vracal z chaty do Bratislavy, pri dopravnej kancelárii v Trnave zastavilo jedno jediné auto. Jeho osadenstvo tvorili dvaja ľudia. Jedným z nich bol prezident Jozef Tiso a druhým šofér auta, ktorý mu súčasne robil aj ochranku.

Prezident sa chcel vyhnúť zbytočnému okukovaniu zvedavcov v čakárni, preto spolu so šoférom zamieril do dopravnej kancelárie a poprosil výpravcu, či by sa spolu so šoférom mohol do príchodu osobného vlaku zohriať pri kachliach. Výpravca bol takou vysokou štátnou návštevou zaskočený iba na chvíľu. Hneď zobral voľnú drevenú stoličku, postavil ju k rozpáleným kachliam a povedal:

- Nech sa páči, pán prezident, sadnite si u nás a zohrejte sa.

Prezident Jozef Tiso počas sv. omše.

Ilustračné foto archív

Keď sa o chvíľu náčelník stanice, ktorý mal kanceláriu hneď vedľa dozvedel, aká vzácna návšteva sedí v dopravnej kancelárii, otvoril dvere svojej úradovne dokorán a namáhalo vliekol ku kachliam svoje kožené náčelnícke kreslo.

Pri tejto časti rozprávania sa starí železničiarovia škodoradosne smiali, lebo kreslo bolo široké a dvere úzke. Takže náčelník si na zárubni dverí do krvi odral hánky prstov. Prezident sa tváril, že to nevidí a komentoval to iba slovami:

- Ďakujem vám pán prednosta, ale to naozaj nemuselo byť. Veď ja by som obsedel aj na obyčajnej drevenej stoličke, ale keď už ste to kreslo doniesli, na stoličke si teraz posedí môj šofér.

Keď došiel osobný vlak, prezident podal ruku prednostovi aj

výpravcovi stanice a rozlúčil sa s nimi. Potom spolu so šoférom nastúpili do vyhradeného kupé a pokračovali v ceste do Bratislavy.

Spomienka na túto udalosť mi napadla pred nedávnom, keď som v našich novinách čítal o prehnaných bezpečnostných opatreniach čelných politických predstaviteľov pri oslavách sedemdesiateho výročia SNP v Banskej Bystrici. Nesvedčilo by aj súčasným politikom viac skromnosti? Peniaze ušetrené na to množstvo mužov ich ochranky, ako aj na ich autá by sa dali využiť užitočnejšie, napríklad v našom zdravotníctve. Úvahy o tom však prenechám čitateľom tohto článku, lebo ako hovorí staré múdre príslovie, hlúpeľmu nehovor a chytrému napovedz.

Vojtech Ottmar

*Nevšímaj si, kto chodí v akej uniforme a obleku, ale hľadaj
vždy hlavne to dobré v človeku*

Ale, nenechaj si špiniť na hlavu

Keď sledujeme život a ľudí okolo seba, prichádzame k záveru, že najväčšiu cenu má jednotlivec a preto by sme sa mali s úctou správať k jedinečnosti a originalite každého človeka. Je to aj vo vesmíre tak zariadené, že nielen každá hviezda je trochu iná, ale jedinečná a neopakovateľná je aj každá snehová vločka, alebo zrnko hviezdneho prachu, z ktorého pochádzame. Tejto úcte a rešpektu k ľuďom sa môžeme naučiť aj od života, aj od vzácných ľudí, ktorí sa takto správali dávno pred nami.

Človek je však aj tvor spoločenský a nevyhnutne sa musí spájať aj s inými, vytvárať skupiny a hierarchie. Dávajme si pozor na posudzovanie a odsudzovanie rôznych smerov a tendencií a vyzdvihovanie len tej svojej jedinej. Uvedomujme si, že všetci sme určitým spôsobom neomylní, ale istým spôsobom aj nepoučiteľní. Už som veľakrát vo svojich úvahách špekuloval nad tým, že vo všetkých náboženstvách a ideológiách sú dve línie, ktoré medzi sebou bojujú, ale vzájomne sa aj dopĺňajú a ťažko môže existovať jedna bez druhej. Jedna línia je trochu rigidnejšia, formalistickejšia a uprednostňuje vlastnú skupinu, jej štruktúry a hierarchie. Druhá línia hovorí viac o slobode a o cene každého jednotlivého človeka, o osobitosti a originalite každej osoby a národa. V rámci židovstva a kresťanstva by sme tieto línie mohli nazvať rabínskou a či učiteľskou a prorockou a či vidiacou, bez malicherných a deliacich usmerňovaní.

Problém je v tom, že tie štruktúry, hierarchie a pevné i menej pevné zásady a pravidlá sa nevyhnutne vytvárajú a generujú aj v tých učeniach, ktoré hlásajú tú najväčšiu úctu k hodnote jednotlivých ľudí. Najhoršie na tom je, že aj tí najušľachtilejší sa vo veľkých spoločenstvách stávajú súčasťou davu, ktorý sa dá zmanipulovať do až neuveriteľných krutostí a hlúposti. Na druhej strane sa ale bez úcty a rešpektu k poriadku, zásadám a tradícii zbytočne a nevyhnutne rozsype každé spoločenstvo, ktoré rezignuje na vytýčené ciele. Všetko sa potom môže stavať odznovu a bez pomoci už overených skúseností.

Všimnime si to, že Kristus síce nechcel hierarchiu a slepú poslušnosť, hlásal dobrovoľnú podriadenosť a rešpekt voči svojim bližným a súputníkom, ale pritom vedome vytváral organizáciu s určitou štruktúrou, poriadkom a postupnosťou. Prijímal každého a debatoval s každým, ale učeníkov mal sedemdesiat, apoštolov dvanásť, v dôvernejšom vzťahu bol s tromi a najviac uprednostňoval jedného, ani nie najmúdrejšieho a ani nie najcharakternejšieho Petra, ktorý ho tiež síce občas zradil a nechápal, ale na rozdiel od Judáša to oľutoval a v krátkom čase a s veľkým úsilím sa svoje omyly a nedostatky snažil odstraňovať.

Ježiš pritom rešpektoval a vážil si aj ženy a nevyhýbal sa im, na rozdiel od dnešných svätuškárov, ktorí akosi

predpokladajú, že budú svätejší ako on. Na druhej strane ale podľa všetkého chápal, že myslenie a správanie sa žien sú trochu iné ako mužské a teda aj ich úlohy a poslanie sú iné. Je chybou modernej doby, že chce pradávné skúsenosti a pravidlá prevracáť a nerešpektovať. Vzťahy žien medzi sebou, mužov medzi sebou a vzťahy žien voči mužom a mužov voči ženám sú nielen odlišné, ale často diametrálne iné a práve toto napätie je niečím maximálne tvorivým a užitočným. Je fatálnym omylom tieto ťažko presne definovateľné, ale evidentné odlišnosti nebrať do úvahy.

Na to, že si treba vážiť každého človeka a mať k nemu úctu, poukazuje aj zážitok môjho syna, ktorý videl v Jeruzaleme ortodoxných židov, ako pľujú na takzvaných neveriacich, ale pritom práve jeden z nich ho prijal do svojho domu, napriek riziku odsúdenia zo strany spoluveriacich. My musíme nielen v každom človeku, ale aj v každej skupine, vyznaní a organizácii hľadať to dobré a spoločné. Na druhej strane si však musíme vážiť aj svoje dobré tradície a skúsenosti a nepľuť na seba samých.

Ťažko si môžeme vážiť notorických prezliekačov kabátov. Videli sme v časoch nedávnych, ako sa z ateistov stávali religionisti, z politrukov politológovia a zo židobolševikov židoglobalisti. Pri všetkej úcte k veku týchto individualít treba určité osoby a procesy nazvať otvorene a úprimne...

Sám mám teda skôr úctu k ľuďom, ktorí neopustili potápajúcu sa loď, ktorú riadili vo svojich mladších a budoateľských časoch, ale nech nás nepoučujú, akí boli humánni, tolerantní a neomylní a akí budú znovu a zase. Keď oni v päťdesiatych rokoch budovali svoje kariéry, môj otec a mnoho iných sa trápili v pracovných táboroch a mohli pestovať svoje talenty iba súkromne a v úzkych a prenasledovaných spoločenstvách. Práve kvôli tým opakovaným nekritizovateľným tu bola nedýchateľná atmosféra aj v časoch normalizácie, ktorú som zažíval na vlastnej koži. Preto nech nám títo ľudia nenasadzujú somárské hlavy a nedokazujú, akú mali oni pravdu a ako perfektne by to znovu riadili a doriadili. Nech nemajú tú drzosť vyhlasovať, že pohanstvo bolo milosrdnejšie a dokonalejšie od kresťanstva a že kresťania vytvárali dusnejšiu a neslobodnejšiu atmosféru, ako ich budoateľský, žiarivý a neomylný ateizmus a komunizmus. Nech netvrdia, že nikomu neublížili, nikoho neprenasledovali a nikoho nezavraždili. Toto platí pre všetky spoločenstvá, všetky totiž mali svojich inkvizítorov a diktátorov, ale málokto dokáže byť tak drzý, ako nedávni producenti naozaj neuveriteľných nezmyslov. Majme teda rešpekt k ľuďom aj s ich chybami, lebo aj tie sú originálne a dá sa z nich poučiť, ale nenechajme si špiniť na hlavu.

Vlado Gregor

STALO SA

1. októbra 1938 československá vláda prijala poľské ultimátum a vyslovila svoj súhlas k poľským územným nárokom. Týkalo sa to aj územia Slovenska. Týmto rozhodnutím pražskej vlády Poľsko obsadilo šesť územných úsekov Slovenska s rozlohou 221 km² s 9914 obyvateľmi slovenskej národnosti.

2. októbra 1952 boli v procese pred Štátnym súdom v Košiciach odsúdení na trest smrti za „teroristickú činnosť a špionáž v prospech USA“ príslušníci Bielej légie Ján Rešetka, Michal Mihok, Bohumil Gruber a Dr. Bodnár, na doživotný žalár Stanislav Hadač, na 25 rokov Ján Minárik, na 18 rokov Jozef Ležák a na 15 rokov väzenia M. Madej.

6. októbra 1938 pozval podpredseda HSLS Jozef Tiso do Žiliny členov Výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. K nim sa pripojili aj predstavitelia všetkých dôležitejších politických strán Slovenska a podpísali spoločné Vyhlásenie o autonómii Slovenska v rámci česko-slovenského štátu.

6. októbra 1948 Národné zhromaždenie v Prahe vynieslo zákon na ochranu ľudovodemokratickej republiky. Tento zákon č. 231/1948 a ďalšie nariadenia postupne odstránili všetky pozostatky demokratického právneho poriadku v Československej republike.

8. októbra 1938 slávnostne prišla do Bratislavy prvá autonómna vláda Slovenska a ujala sa vykonávania štátnej moci na Slovensku. Jedným z jej prvých opatrení bol dekrét ministerstva vnútra o zastavení činnosti KSČ na Slovensku.

9. októbra 1919 sa Andrej Hlinka vrátil do Ružomberka. V noci z 11. na 12. októbra ho českí četníci odviekli z Ružomberka na Moravu a bez súdneho pokračovania ho väznili najprv v Mírove, potom v Brodke a nakoniec v Podolí pri Prahe až do 28. apríla 1920, keď ho museli prepustiť, lebo bol zvolený za poslanca do pražskej snemovne.

10. októbra 1938 predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny Jozef Tiso prvým vládnym nariadením (č. 1/1938 prez.) vyhlásil

slovenčinu za jediný úradný jazyk na Slovensku.

18. októbra 1918 T. G. Masaryk vydal Washingtonskú deklaráciu (Vyhlásenie nezávislosti československého národa dočasnou vládou Československa), ktorou jeho „vláda“ vyhlásila samostatnosť česko-slovenského štátu. Česko-Slovensko teda formálne vzniklo v zahraničí, bez akéhokoľvek prejavu súhlasu obyvateľstva území, na ktoré si jeho tvorcovia robili nároky.

21. októbra 1947 československá vláda v Prahe predložila návrh zákona o stíhaní trestných činov proti štátu. Zákon mal odstrániť pochybnosť, či takéto činy na Slovensku sa majú stíhať podľa zákona na ochranu republiky č. 50/1923, alebo podľa zákona Slovenskej republiky č. 320/1940 Sl. z.

23. októbra 1915 na spoločnej konferencii Slovenskej ligy a Českého národného združenia v Clevelande uzavreli prvú dohodu o spolupráci amerických Čechov a Slovákov, ktorá vošla do dejín ako Clevelandská dohoda. Český návrh tejto dohody bol stručný a jasný:

Program: 1 Samostatnosť tak Česka, ako aj Slovenska.

2. Spojenie českého a slovenského národa vo federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda aj s plným právom užívania slovenského jazyka, s vlastnou finančnou a politickou správou, so štátnym jazykom slovenským.

25. októbra 1938 Hitler z Viedne navštívil Petržalku a rozhodol, že Nemecko musí obsadiť aj Devín. Napriek opätovným úsiliam zo strany slovenskej autonómnej vlády zachrániť Devín pre Slovensko – centrálna vláda v Prahe neprejavila o to záujem – 21. novembra česko-slovenská delegácia odsúhlasila odstúpenie Devína a Petržalky Nemeckej ríši. Tým Slovensko stratilo ďalších 43 km² územia a 15 566 obyvateľov.

25. októbra 1948 zriadila vláda Úrad

pre veci cirkevné, na ktorého čelo postavila komunistického predáka A. Čepičku. Jeho poverencom pre Slovensko sa stal G. Husák.

26. októbra 1939 na slávnostnom zasadnutí Slovenského snemu jednomyselne zvolili za prvého prezidenta Slovenskej republiky Dr. Jozefa Tisu. Zložením Ústavou SR predpísanej prísahy bol uvedený do úradu.

26. októbra 1942 Spojené štáty americké uznali Benešovu „československú vládu v zahraničí“.

27. októbra 1907 maďarskí žandári strieľali do zhromaždeného davu veriach, ktorí protestovali proti maďarským kňazom poslaným do ich obce Černovej, aby vysvätili nový kostol. Zastreli 15 osôb a vyše 80 osôb zranili. Občania Černovej žiadali, aby kostol vysvätil ich rodák Andrej Hlinka, z ktorého iniciatívy bol kostol postavený. Maďarské súdy potom ešte súdili 55 obyvateľov Černovej a odsúdili 22 mužov a 16 žien spolu na 36 rokov a 6 mesiacov väzenia.

27. októbra 1945 americká vláda vydala Dr. Jozefa Tisu a ďalšie slovenské politické osobnosti vláde Československej republiky.

E. Beneš vydal „prezidentský dekrét“ č. 137/1945 o trestaní niektorých previnení proti národnej cti (tzv. malý retribučný dekrét), o zaistení nespoľahlivých osôb a o osobitných táborech pre nútené práce.

27. októbra 1968 Národné zhromaždenie ČSSR prijalo ústavný zákon o česko-slovenskej federácii.

31. októbra – 1. novembra 1918 bola vzbura vojakov v Prešove. Komando maďarských dôstojníkov uväznilo v noci asi 300 vojakov 67. pešieho pluku, ktorý z 80 % pozostával zo Slovákov Šarišskej a Liptovskej župy. Viac než jednu tretinu (120) z nich odsúdili náhlým vojenským súdom na smrť pre revoltu a rabovanie obchodov. Hneď ráno bez výsluchu ich začali masovo popravovať.

Október 1893 - minister osvety gróf Albin Csáky vydal nariadenie, ktorým rozkázal na mieste prepustiť do služby všetkých učiteľov, ktorí nevedia po maďarsky.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciam na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu.

Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: 4000128109/3100, špeciálny symbol: 1212**, alebo sa kontaktujte na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

TROCHU HUMORU

Pamätáte sa?

Zomrel Brežnev. Príde do neba, zaklope na nebeskú bránu. Svätý Peter sa pýta:

- Kto je?
- Brežnev.
- Tu nemáš čo robiť, choď do pekla!
Brežnev odíde. O chvíľu nastane veľký buchot na nebeskú bránu. Sv. Peter sa pýta:

- Kto je?
- Čert, Brežnev zomrel.
- Viem, veď som vám ho poslal dole do pekla.
- A my sme prví emigranti - hovorí čerti.

Šutka odišiel do večnosti

Salezián **Ján Šutka**, rodák z Orovnice pri Hronskom Beňadiku, prežil život vo vzdialenom Ekvádore. V roku 1949 zložil rehoľné služby, ale už o rok ho udalosti Barbarskej noci vyhnali do sveta. Emigroval, v Ríme požiadal o možnosť pôsobiť v misiách. Vybrali ho do Spojených štátov. Avšak pred jeho odchodom prišlo americké vládne nariadenie, že misionárov, ktorí pôvodne prišli z východného bloku, Amerika neprijme. Odišiel teda do Ekvádoru, kde boli veľmi ťažké podmienky, ale nikdy sa nestážoval. Štúdiá teológie dokončil v kolumbijskej Bogote. Za kňaza bol vysvätený v roku 1960.

Stal sa saleziánskym misionárom v amazonských pralesoch medzi obávanými domorodými Indiánmi Suarmi. Západná civilizácia ich nazývala lovci hláv. Žili polokočovným životom, poznali číslce len od jedna do päť, nemali školy, zdravotnú starostlivosť. Jediným dopravným prostriedkom bol osedlaný kôň. Vymyslel im zvyšné číslce v ich jazyku, vybudoval rozhlasový školský študijný systém, misionársku leteckú záchrannú službu, ba pomáhal zakladať Suarskú Federáciu, združenie, ktoré dokázalo brániť všetky základné ľudské práva týchto Indiánov. V rokoch 1985-89 bol riaditeľom misie Mendez-Cuchanza. V roku 1989 bol menovaný za predstaviteľa saleziánskych suarských misií pri ekvádorskej vláde a pôsobil aj ako provinciálny radca. Neskôr pracoval v Macase ako riaditeľ misie a stal sa predstaveným saleziánskej komunity. Kňazom bol 53 rokov. Stal sa rešpektovanou a uznávanou osobnosťou. Zomrel 12. augusta 2014 v meste Cuenca a pochovaný je v Catedrale de la Purisma v Macase. Nástupcom otca Šutku je ďalší Slovák, Salezián otec Anton Odrobinák, rodák z Bobrova na Orave.

Eva Zelenayová

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Krajňák Jozef , Veľká Lomnica	3 EUR
Petreje Helena , Levoča	8 EUR
Záhumenská Mária , Sklené	6 EUR
Rafaj Rafael, Mgr. , Bratislava	90 EUR
Parcer Ján , Prievidza	11 EUR
Krajčiová Štefánia , Nemšová	20 EUR
Porubská Patrícia, MUDr. , Bratislava	100 EUR
Braxatórová Anna , Bratislava	50 EUR
Drexlerová Vilma , Zohor	20 EUR
Urbanová Iva , Brezno	3 EUR
Hlinková Zuzana , Košice	3 EUR
Slivková Hedviga , Ilava	13 EUR
Šandor Ladislav , USA	100 EUR
Nemhla Jozef , Dubnica nad Váhom	13 EUR
Kliment Ivan , Tuhár	13 EUR
Macková Mária, RNDr. , Zlaté Moravce	3 EUR
Miček Jozef , Oravská Lesná	13 EUR
Babicová Oľga , Bratislava	3 EUR
Kolenčík Juraj , Trenčín	23 EUR
Kaščák Bartolomej, JUDr. , Vranov nad Topľou	8 EUR
Farkaš Imrich , Spišské Vlachy	20 EUR
Špaková Mária , Levoča	35 EUR
Zacharová Božena , Bratislava	9 EUR
Dammová Marta , Bratislava	11 EUR
Vyskočilová Eugénia , Bratislava	2 EUR
Krištofčíková Marta , Bratislava	6 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie.

PRIPOMÍNAME SI

V októbri si pripomíname životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

40 rokov

Elena Bystrianska, Šiatorská Bukovinka 15.10.1974

55 rokov

Mgr.Rafael Rafaj, Bratislava 19.10.1959

60 rokov

Mária Gašparíková, Topoľčany 16.10.1954

Eva Tomeková, Žilina 20.10.1954

65 rokov

Ján Brodňanský, Košice

75 rokov

Ján Mravec, Ivanka pri Dunaji 19.10.1939

80 rokov

Magdaléna Špórerová, Bratislava 23.10.1934

Štefan Baňás, Martin 17.10.1934

Antónia Dudášová, Dubnica nad Váhom 4.10.1934

Pavol Robota, Trenčianske Teplice 24.10.1934

Štefánia Lavova, Nitra 28.10.1934

81 rokov

Ondrej Šišulák, Bratislava 6.10.1933

Anna Petrušková, Jamník 24.10.1933

Emília Nižňanská, Vrbové 29.10.1933

82 rokov

Štefan Tomko, Michalovce 9.10.1932

Ferdinand Lasica, Bratislava 19.10.1932

Anna Palenčárová, Korytné 11.10.1932

Mária Herodeková, Nitra 1.10.1932

83 rokov

MUDr. Teodor Streicher, Bojnice 9.10.1931

Hedviga Olejníková, Popudinské Močidlany 17.10.1931

Mgr.František Belica, Pezinok 15.10.1931

84 rokov

JUDr. Ing. Ján Kovačovský, Šenkvice 30.10.1930

85 rokov

Pius Kľúčovský, Horné Srnie 29.10.1929

86 rokov

Livia Brhlvičová, Bratislava 3.10.1928

František Majerák, Kláštor pod Znievom 2.10.1928

Juraj Jánošovský, Sereď 7.10.1928

87 rokov

Vladimír Čupec, Štiavnik 21.10.1927

88 rokov

Jozef Adamík, Žilina 19.10.1926

90 rokov

Anna Polačková, Bratislava 20.10.1924

92 rokov

Helena Mrovčáková, Markušovce 19.10.1922

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Prednosta
Okresného úradu Prievidza

Arpád Tarnóczy

Dňa 16.3.1993

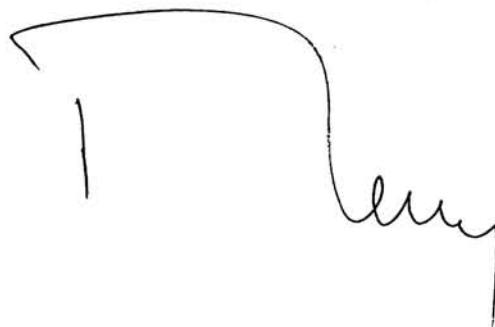
Vážený pán
Doc.JUDr.Jozef Moravčík CSc.
predseda vlády SR
BRATISLAVA

VEC:

Žiadosť o uvoľnenie z funkcie prednostu OÚ všeobecnej
štátnej správy v Prievidzi k 1.4.1994

V súlade so svojim svedomím a celoživotnými postojmi charakterizovanými protikomunistickým odbojom, ako i skúsenosťami získanými ako politický väzeň komunistickej justície a práva vo väzniciach a v kobkách Štb v päťdesiatich rokoch, nemôžem sa stotožniť s realitou, ktorú ste spoluvytvorili návratom komunistov do vlády SR, na čo im neboli potrebné ani volebné výsledky. Osobne to považujem za potupenie všetkých obetí komunizmu, ktoré ako iste viete sú podstatne väčšie ako obeť fašizmu.

Moji kamaráti a spoluväzni na cintorínoch by mi to nemohli odpustiť, preto Vás žiadam o uvoľnenie z funkcie prednostu OÚ, aby som sa mohol k 1.IV.1994 vrátiť k môjmu pôvodnému zamestávateľovi.

Na vedomie:

1. Minister vnútra SR
2. JUDr.Stanislav Bečica
riad.sekcie verejnej správy MV SR
Bratislava